

1. Obiekt

KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI OB. RZYM.KAT. PAR. PW. CHRYSZTUSA KRÓLA

2. Czas powstania
1928-1930

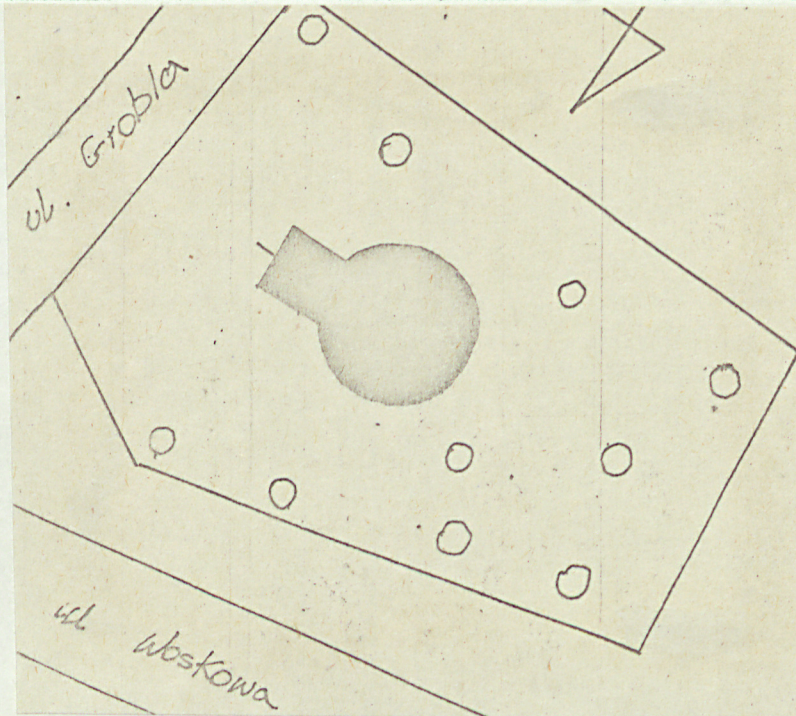
3. Miejscowość

G O R Z Ó W

11. Zdjęcia, rzut, przekrój, sytuacja, orientacja

56733

4. Adres

Gorzów Wlkp.
ul. Woskowa 1 /ul. Grobla
tel. 227-40

nr hipoteczny

5. Przynależność administracyjna

województwo gorzowskie

gmina Gorzów

pow. miejski

6. Poprzednie nazwy miejscowości

Landsberg

7. Przynależność administracyjna
1 VI 1975

województwo zielonogórskie

powiat Gorzów

8. Właściciel i jego adres

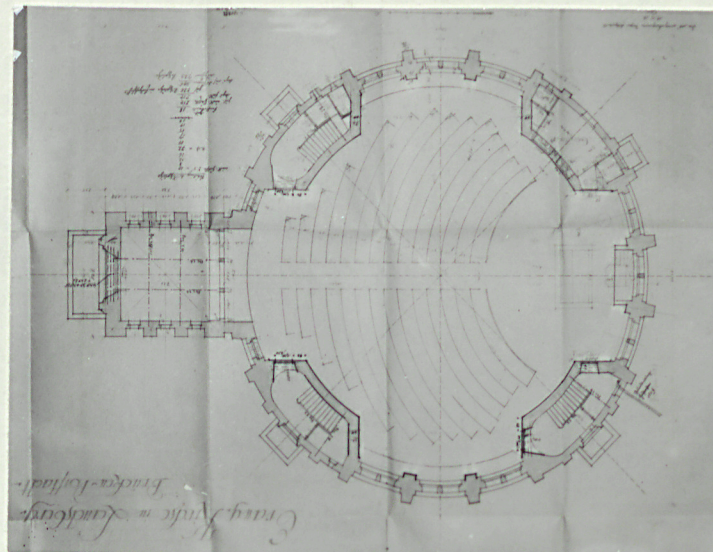
Kościół par.pw.Chrystu-
sa Króla w Gorzowie
ul. Woskowa 1 tel.227-40
Diecezja gorzowska,
dekanat Gorzów

9. Użytkownik i jego adres

j.w.

10. Rejestr zabytku

Nr 428/94 data 18.11.1994

8815/R

12. Autorzy, historia obiektu, określenie stylu.

Kościół pw. Chrystusa Króla usytuowany jest za Wartą, w lewobrzeżnej dzielnicy Gorzowa zwanej Zamoście w jej południowo-wschodniej części. Dzielnica ta powstała w XIV w., w pobliżu mostu na Warcie. W 1365 r. wzniesiono tu kościół św. Jerzego /w okolicy dzisiejszej ul. św. Jerzego/, zniszczony w XVII w. Bagniste tereny nie sprzyjały szerszemu osadnictwu toteż aż do XIX w. była to dzielnica uboga, słabo zurbanizowana. Sytuacja ta zmieniła się pod koniec XIX w., kiedy to wraz z rozwojem przemysłu wzrosła liczba ludności i powstała konieczność zagospodarowywania terenów mało do tej pory wykorzystanych. Terenem lokalizacji zakładów przemysłowych stało się właśnie Zamoście gdzie m.in. w 1901 r. powstała fabryka Hermana Pavkschta dająca zatrudnienie dużej liczbie ludności. Dla pracowników fabryki i innych zakładów zamieszkałych w najbliższej okolicy postanowiono już w 1908 r. wybudować kościół. Inicjatorem tego przedsięwzięcia był pierwszy pastor dzielnicy Paul Textor, który podjął starania o przydzielenie działki budowlanej oraz zajął się zbiórką funduszy na ten cel. Cała akcja trwała dość długo z uwagi na brak pieniędzy. W 1914 r. zatwierdzone już było miejsce pod budowę oraz zebrana pewna kwota pieniędzy. Z uwagi na inflację nie starczyły one jednak na podjęcie budowy a jedynie na zakup wazy chrzcielnej. Dopiero po 12 latach, w 1926 r. sytuacja finansowa była na tyle dobra, że zlecono wykonanie projektu architektowi Steinbergowi z Berlina sugerując formę centralną - mającą wyrażać ideę zjednoczenia ludności zamieszkałej Zamoście.

c.d. na załączniku nr.1.

13. Opis (sytuacja, materiał i konstrukcja, rzut, bryła, elewacje, wnętrze wyposażenie, instalacje)

Usytuowany w narożu placu rekreacyjnego ujętego ulicami; Grobla, Przemysłową, Woskową i Wąską. Po południowej stronie kościoła rozciąga się park. Teren kościoła ogrodzony metalowym płotem. Prezbiterium zwrócone w kierunku zachodnim.

Zbudowany z cegły klinkierowej o nietypowych wymiarach 22 x 12 x 5 i 25 x 12 x 6,5 cm. Wnętrze rotundy przykryte sklepieniem kopulastym z promiennicami rozchodzącymi się od wierzchołka gurtami. W wieży stropy z płyt ceramicznych w systemie Kleina na dźwigarach stalowych. Kopułę nakrywa dach namiotowy. Dach pokryty dachówką karpiówką jej niższy poziom pokryty papą. Posadzka ceramiczna, marmurowa a pod ławkami podłoga deskowa. Schody na emporę murowane z balustradą żeliwną. Stolarka drzwi drewniana, częściowo przeszklona, pływiniowa. W oknach łaski ceglane i podziały witrażowe.

Założony na planie rotundy o średnicy 23,70 m i przyległej doń od wschodu wieży na planie kwadratu o boku 7,20 m.

Bryła rotundy zwarta, dwuczłonowa złożona z członu podstawowego i bębna latarni przykrytej dachem namiotowym. Przyległa od wschodu do rotundy wieża - o wysokości 46,49 m do podstawy wieńczącego ją krzyża - jest również dwuczłonowa. Pierwszy człon o wysokości 33,48 m, drugi ażurowy o wysokości 13,1 m. zwieńczony jest krzyżem o wysokości 6,49 m.

Elewacje rotundy rozłonowane przemiennym rytmem płaskich lizen i długich prostokątnych okien. Rotundę wieńczy gładki pas fryzu i gzyms. Nad nim płaski daszek i bęben latarni z rytmem półkoliście zamkniętych okien rozdzielonych murkami tworzącymi nisze. W elewacji północno-zachodniej prostokątny, profilowany w ościeżach portal. Drugi portal we wschodniej elewacji wieży. Jego ościeża obramowane płytkami terrakotowymi z płaskorzeźbami przedstawiającymi symbole eucharystyczne; winną latorośl, kielichy, pelikany i inne. W zwieńczeniu wejścia symbole czterech ewangelistów i główki aniołków. Wyższe elewacje wieży podzielone trzema długimi, prostokątnymi i wąskimi oknami przeszklonymi kratownicowo. W zwieńczeniu ażurowa część wieży utworzona z filarów narożnikowych w kształcie litery L oraz prostokątnych filarów pośrednich. Część ta zwieńczona gzymsem i przykryta płaskim stropodachem. W zwieńczeniu krzyż.

Wnętrze rotundy na planie zbliżonym do krzyża greckiego uzyskanego przez wprowadzenie czterech aneksów mieszczących klatki schodowe a usytuowanych symetrycznie; po dwie przy ołtarzu i po dwie przy wieży. W utworzonych w ten sposób wnękach - przy wieży znajduje się empora organowa a po przeciwnej stronie część prezbiterialna na lekkim podwyższeniu. Przy wieży ponadto amfiteatralnie rozwiązana empora dostosowana kształtem do rotundy. Nad prostokątnymi oknami gładki pas fryzu, wyżej kopuła z półkolistymi oknami doświetlającymi jej wnętrze. W górnej części wieży konstrukcja stalowa, na której zawieszone są trzy dzwony odlane w 1930 r. w odlewni w Lauchhammer.

Wyposażenie w postaci ławek, świeczników - z okresu budowy kościoła. W trzech oknach części prezbiterialnej witraże współczesne wykonane z okazji pielgrzymki Ojca św. Jana Pawła II do Polski w czerwcu 1979 r.

Instalacja elektryczna, c.o., wod.-kan.

14. Kubatura

-ok.

15. Powierzchnia użytkowa

ok.

16. Przeznaczenie pierwotne

obiekt sakralny

17. Urzycowanie obecne

obiekt sakralny

19. stan zachowania (fundamenty, ściany zewnętrzne, ściany wewnętrzne, sklepienia, stropy, konstrukcje dachowe, pokrycie dachu, wyposażenie i instalacje)

Stan zachowania całego obiektu dobry, poza wykazanymi
e ekspertyzach uszkodzeniami wieży.

18. Prace budowlane i konserwatorskie, ich przebieg i dokumentacja

Po 1945 r. w kościele nie prowadzono większych prac remontowych poza wykonaniem ekspertyz dot. stanu zachowania wieży. I tak doc. dr inż. Marian Krzysztofiak oprac. w 1979 r. opinię techniczną dot. wieży, w l. 1979-1981 r. opracował wyniki pomiarów drgań wieży i badania konstrukcji wieży. W 1983 r. tenże sam autor opracował harmonogram prac związanych ze wzmocnieniem wieży oraz koncepcje wzmocnienia wieży. W 1979 r. w oknach zach. wmontowano współcześnie wykonane witraże. W latach 80-tych pomalowano otynkowane partie ścian wnętrza.

20. Najpilniejsze postulaty konserwatorskie

21. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowania)

Akta Policji Budowlanej - WAP w Gorzowie
sygn. 3464, 3463 zawierające projekt architektoniczny,
konstrukcyjny i opis techniczny kościoła.

22. Bibliografia

23. Źródła ikonograficzne i fotograficzne (rodzaj, miejsca przechowania, sygnatury)

24. Uwagi różne

25. Opracował

Kazimiera Kalita-Skwirzyńska

tekst

imię, nazwisko, data, podpis

07.1989 r.

plany, rysunki

imię, nazwisko, data, podpis

zdjęcia fotogr

Grzegorz Solacki 07.89

imię, nazwisko, data, podpis

miejsce przechowania negatywów

PP PKZ O/Szaecin

Karta po wypełnieniu podlega ochronie na podstawie przepisów prawa autorskiego

26. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

27. Załączniki

1. Miejscowość

G O R Z Ó W

2. Obiekt (nazwa jak w karcie)

KOŚCIÓŁ PROTESTANCKI OB.
RZYM. KAT. PAR. PW. CHRYSTUSA
KRÓLA

3. Zawartość wkładki (nazwa obiektu lub materiału uzupełniającego)

c.d. rubr. nr 12. Kamień węgielny pod budowę świątyni położono w 1928 r. a ukończono ją w 1930 r. już pod kierunkiem pastora Hardera. Ciekawostką w projektowaniu tej budowli było to, że architekt dr Steinberg zaprojektował nie tylko architekturę ale również materiał tj. 30 rodzajów formatów i kształtek cegły klinkierowej z jakiej kościół został wzniesiony. Po 1945 r. kościół adaptowany przez katolików. Kościół modernistyczny.

56735

56734

56733

Wkładkę założył: Kuzimiera Kalita Skwirzynska 07.89
(imię, nazwisko, data)

Miejsce przechowywania negatywów: PP PKZ O/Szczecin

OZGraf. Z.P. Ostróda zam. 699 nakł. 22.600

Wzór ODZ 1976 r.

56737

56739